

УДК 378:811.11

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.4.15>

С. В. БОДНАР

*кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов,
Одеський торговельно-економічний інститут, м. Одеса, Україна
Електронна пошта: sv.bodnar@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0002-9890-327X>*

Т. В. ГЛУШКО

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри германських та східних мов і перекладу,
Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна
Електронна пошта: tvglushko79@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-6863-6326>*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Стаття присвячена вивченню особливостей проблемно-орієнтованого навчання іноземної усної мови майбутніх учителів іноземних мов. Дослідницьку увагу сфокусовано на аналізі поняття «проблемно-орієнтоване навчання» і специфікації феномена «проблемно-орієнтоване навчання іноземної усної мови майбутніх учителів іноземних мов», яке визначається як вид навчання, що пов'язаний з: пізнавальною активністю й самостійністю студентів щодо тлумачення, дослідження й аналізу лінгвістичних явищ; сприйманням й здійсненням комунікативних дій монологічного й діалогічного характеру з орієнтацією на когнітивний розвиток студентів; формуванням в свідомості студента мовної й концептуальної картин світу крізь призму іноземної культури; розвитком творчих здібностей та інтелектуально-креативних якостей студентів. В роботі визначено види проблемних завдань для навчання іноземної усної мови майбутніх учителів іноземних мов, а саме: проблемно-орієнтовані завдання, що спрямовані на: формування лінгвокомунікативного мінімуму студентів в межах англійської дидактичного дискурсу; розвиток когнітивних здібностей студентів; розвиток умінь аргументації студентів; розвиток творчих здібностей та інтелектуально-креативних якостей студентів та їх мовного чуття; формування дискурсивної компетентності майбутніх учителів. Встановлено алгоритм методичних дій щодо навчання іноземної усної мови майбутніх учителів іноземних мов з урахуванням проблемних завдань, який передбачає: формування в студентів лінгвокомунікативного мінімуму педагогічної спрямованості (в межах дидактичного дискурсу); формування навичок і вмінь сприйняття й здійснення комунікативних дій монологічного і діалогічного характеру з орієнтацією на когнітивний розвиток студентів; формування мовленнєвих і когнітивних вмінь педагогічної спрямованості. Таким чином, використання проблемних завдань у процесі навчання майбутніх учителів іноземних мов відкриває нові можливості для інтенсифікації практичної мовної підготовки фахівців і допомагає формувати здатність вирішувати проблеми, які виникають на рівні професійного спілкування, що є суттєвим для інтеграції українських фахівців в європейське науково-педагогічне суспільство.

Ключові слова: проблемно-орієнтованого навчання, проблемні завдання, усне мовлення, методичні дії, майбутні вчителі іноземних мов.

Вступ. Значуще зростання міжнародних контактів України зі всіма країнами цивілізованого світу потребує від фахівця у будь-якій галузі знань вільного володіння міжнародною мовою, якою на сьогодні є англійська. Міністерство культури та інформаційної політики розробило законопроект про встановлення особливого статусу англійської мови в Україні як мови міжнародного спілкування, в якому стверджується, що «розширення сфери засто-

сування англійської мови в Україні сприятиме активізації процесів інтеграції українців у європейську спільноту» [Проект 2022]. У зв'язку з цим, зростають вимоги щодо підвищення якості навчання та активізується пошук нових ефективних методів і технологій викладання іноземної мови. Вчені, методисти та викладачі-новатори намагаються виявити більш креативні шляхи навчання й формати аудиторних занять для підвищення рівня володіння іноземною

комунікативною компетентністю студентів, що дасть їм змогу більш вільно інтегруватися в міжнародне професійне середовище і використовувати іноземну мову як засіб міжкультурного і професійного спілкування.

Розглядаючи проблемне навчання як альтернативний вид навчальної діяльності, можна стверджувати, що перевагами проблемного навчання є те, що проблемні ситуації дають змогу зосередити увагу на проблемі оволодіння студентами іншомовною мовленнєвою діяльністю, допомагають реалізувати основний методичний принцип комунікативної спрямованості навчання і сприяють інтенсифікації практичної мовної підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Концепцію проблемного навчання розвивали в своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: А. Алексюк, І. Лернер, А. Матюшкін, М. Махмутов, М. Скаткін, В. Оконь, М. Фіцула, В. Ягупов, Т. Barrett & S. Moore, D. Boud & G. Feletti, С.Е. Hmelo-Silver, J. Larsson, M. Pease & D. Kuhn та інші. Організацію процесу проблемного навчання в ВЗО для формування різних компетентностей вивчали: І. Березнева, Н. Бурлаченко, Н. Жолобова, О. Кобзар, В. Павленко, Т. Рябуха, J. Colliver, E. Yew, K. Goh, T. Mohamad, G. Norman, H. Schmidt, H. White та інші. Аналіз вищезазначених та багатьох інших робіт з питання проблемно-орієнтованого навчання показав їхній вагомий внесок у вирішення сучасних педагогічних завдань. Однак при цьому, на жаль, в жодному з названих досліджень не обґрунтовано положень, які б гарантовано наближали процес навчання іншомовного усного мовлення студентів педагогічних спеціальностей до високого ступеня його валідності. Тому проблема проблемно-орієнтованого навчання студентів залишається назрілою і потребує подальшої конкретизації відповідно до вимог Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки, яка акцентує на реформуванні та модернізації системи вищої освіти за міжнародними стандартами, основними цілями яких є виростити особистість, яка здатна мислити, орієнтуватися в соціумі, самостійно вирішувати освітні та професійні завдання.

Мета дослідження – проаналізувати особливості проблемно-орієнтованого навчання

іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов і визначити методичні дії, які б зумовили створення процесів навчання, що гарантують високий практичний результат у засвоєнні матеріалу.

Завданнями є: 1) схарактеризувати поняття «проблемно-орієнтоване навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов»; 2) визначити види проблемних завдань для навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов; 3) встановити алгоритм методичних дій щодо навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов з урахуванням проблемних завдань.

Для досягнення мети використовувалися такі **методи** дослідження, як: вивчення та аналіз дидактичної, методичної та філологічної літератури для визначення понятійно-категоріального апарату та розгляду стану теоретичної і практичної розробленості проблеми, обґрунтування алгоритму методичних дій щодо запровадження проблемно-орієнтованого навчання майбутніх учителів іноземних мов в педагогічних ВЗО.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо поняття «проблемно-орієнтоване навчання» стосовно навчання майбутніх учителів іноземних мов. Класифікація методів проблемного навчання була запропонована І. Лернером, який розподілив методи проблемного навчання на проблемний, частково-пошуковий і дослідницький виклади [Лернер : 46]. Проблемний виклад означає, що викладач, створивши проблемну ситуацію, не подає фінальний результат вирішення проблеми, а демонструє процес вирішення всіх поставлених завдань. Частково-пошуковий виклад означає, що викладач тільки планує кроки вирішення проблеми, а студент вже повинен самостійно вирішувати її. Дослідницький виклад означає, що викладач створює передумови для творчої, пошукової діяльності студента з метою навчити майбутнього викладача самостійно вирішувати поставлені проблеми, які виникають, шукати і знаходити відповіді на запитання, що з'являються під час дослідницької роботи. Відтак, кожна проблемна ситуація потребує продуктивної мовленнєво-розумової активності студента. Вчений А. Матюшкін також підкреслює, що «проблемна ситуація – це

особливий вид розумової взаємодії суб'єктів під час виконання ними завдань, який передбачає можливість набутти нові знання чи знайти нові засоби дії» [Матюшкін : 47]. М. Фіцула, в свою чергу, зауважує, що «проблемне навчання є одним із засобів розвитку активності, самостійності тих, хто навчається, розкриття розумових здібностей, воно ефективно впливає на продуктивне засвоєння матеріалу, вносить елементи змагання, тому що навчає долати перешкоди та труднощі» [Фіцула : 104]. М. Махмутов розглядає проблемне навчання як «тип розвивального навчання, в якому поєднуються самостійна дослідницька діяльність студентів із засвоєнням ними готових тверджень та положень, запропонованих науковцями-фундаторами, а викладання і вивчення певної дисципліни орієнтовані на формування пізнавальної самостійності студентів та детерміновані системою проблемних ситуацій [Махмутов : 20]. В. Окоп'як наголошує, що проблемне навчання «ґрунтується не на передаванні студентам готової інформації, а на набутті знань та розвитку професійних вмінь шляхом вирішення теоретичних та практичних проблем» [Окоп'як : 137].

Щодо теми нашого дослідження, то поняття «проблемно-орієнтоване навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов» визначається як вид навчання, що пов'язаний з: пізнавальною активністю й самостійністю студентів щодо тлумачення, дослідження й аналізу лінгвістичних явищ; сприйманням й здійсненням комунікативних дій монологічного й діалогічного характеру з орієнтацією на когнітивний розвиток студентів; формуванням в свідомості студента мовної й концептуальної картин світу крізь призму іншомовної культури; розвитком творчих здібностей та інтелектуально-креативних якостей студентів.

Розглянемо впровадження проблемно-орієнтованого навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов, для яких компетентність в усному мовленні є однією з найважливіших видів мовленнєвої діяльності. Іншомовна усномовленнєва компетентність для студентів мовних спеціальностей полягає в: а) **знаннях** лінгвістичних і стилістичних особливостей розмовної, ділової, літературної, соціокультурної комунікації; б) **умін-**

нях викладати фахові дисципліни англійською мовою; вести інтерактивні професійні й побутові бесіди з учнями, студентами та фаховими спеціалістами – носіями англійської мови, виражаючи при цьому різноманітні почуття та емоції.

У вищій школі, як стверджує З. Курлянд, розрізняють чотири основні форми проблемного навчання: 1. По-перше, це проблемний виклад навчального матеріалу в режимі лекції (монолог викладача) чи в режимі діалогу (робота на семінарі – викладач-студент чи студент-студент). 2. По-друге, це проблемний виклад навчального матеріалу на інтерактивній лекції, коли лектор ставить проблемні запитання групі, він виокремлює проблему, детально окреслює її, і сам потім вирішує її; студенти лише опосередковано підключаються до пошуку рішення. 3. По-третє, це частково-пошукова діяльність під час так званих «проблемних» семінарів чи евристичних бесід. Викладач визначає проблему, вирішення якої повинно спиратися на ті знання, які вже мають студенти, і викликати розумову активність під час пошуку вирішення питання. 4. По-четверте, це самостійна дослідна діяльність, під час якої студенти самі формулюють проблему, аналізують та розв'язують її [Курлянд]. Зазначимо, що для проблемної ситуації важливим є акцентування на командній роботі, на відміну від завдань з розподілом на окремі групи студентів, коли кожен член групи виконує свою частину завдання, а не працює разом із командою. Для того щоб всі студенти мотивовано брали участь у розв'язуванні проблемної ситуації, необхідно щоб «проблема» була зрозумілою і актуальною для студентів, а також пов'язана з реальним життям чи професійною діяльністю.

Важливим аспектом під час використання проблемно-орієнтованого навчання є когнітивний, який враховує «знання, пізнання, мислення, сприймання, інтелект. Студент повинен бути активним учасником процесу навчання, а не об'єктом навчальної діяльності викладача, в такому разі сприймати інформацію буде легше, якщо студент уявлятиме, що саме він буде вивчати» [Боднар : 35]. З позиції викладача потрібно витратити час і докласти значних зусиль, щоб допомогти студентам, які не мають досвіду розв'язання проблемних ситуацій, не

розуміють, як оцінити свої знання й уміння, як шукати необхідну інформацію та використовувати різні джерела. Якщо проблемне завдання виявляється складним для певної групи студентів, його можна розподілити на декілька проблемних завдань, щоб їх самостійне розв'язання стало можливим для кожного учасника.

Проаналізувавши інформацію щодо видів та цілей проблемних завдань, виокремимо проблемно-орієнтовані завдання для навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов:

1) проблемні завдання, спрямовані на формування лінгвокомунікативного мінімуму студентів при вивченні, наприклад, англomовного дидактичного дискурсу (перебудова дискурсів, яка передбачає заміну одних елементів іншими з метою удосконалення або побудови нових частин дискурсу або побудови цілого дискурсу; розширення наявних дискурсів, яке вимагає урізноманітнення засобом внесення додаткових елементів; розгортання думки, змісту тощо; редагування дискурсів – корекція і вдосконалення семантико-прагматичної організації дискурсу, виправлення граматичних помилок і лексичних неточностей у структурі, врахування типологічних особливостей);

2) проблемні завдання, спрямовані на розвиток когнітивних здібностей студентів (порівняння двох або більше текстів за темою, що вивчається, з метою пошуку відмінностей, порівняння національно-культурних особливостей двох країн, зіставлення різних інформаційних даних, відбір релевантних деталей з кожного тексту та їх порівняння, аналіз емоційної забарвленості текстів, відновлення даних по ситуації);

3) проблемні завдання, спрямовані на розвиток умінь аргументації (пошук необхідної інформації, аргументів для підтвердження правильності вирішення мовленнєвої задачі / проблеми, обґрунтування власної точки зору за допомогою фактів та тверджень вчених; відстоювання власної позиції, спираючись на об'єктивні факти);

4) проблемні завдання, спрямовані на розвиток творчих здібностей та інтелектуально-креативних якостей студентів та їх мовного чуття (створення власних продуктивних висловлювань (монологічних та діалогічних) з опорою

на факти, відтворення сюжету наданого автентичного тексту, узагальнення фактичної інформації тексту для формулювання власних висновків, відновлення пропущених уривків тексту, за власним розсудом, інтерпретація певних фрагментів / ідей тексту, продовження тексту за ключовими словами, продукування нового початку або закінчення тексту);

5) проблемні завдання, спрямовані на формування дискурсивної компетентності (вибір адекватної стратегії пошуку інформації для вирішення мовленнєвої задачі проблемного характеру; використання риторичних стратегій для реалізації мовленнєвої тактики; побудова обґрунтованих і доказових відповідей, формулювання власних висновків).

Зазначимо, що впровадженню самих проблемних завдань в процес навчання передувало виконання групи вправ щодо навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов. Вправи були спрямовані на: 1) формування в студентів лінгвокомунікативного мінімуму педагогічної спрямованості (в межах дидактичного дискурсу), 2) формування навичок і вмінь сприйняття й здійснення комунікативних дій монологічного і діалогічного характеру з орієнтацією на когнітивний розвиток студентів, 3) формування мовленнєвих і когнітивних вмінь педагогічної спрямованості. Розглянемо їх.

Перша підгрупа вправ передбачала виконання таких мнемонічних прийомів, як-от: складання розумових карт лексичних одиниць, парних асоціацій, категоризацію вивчаємого вокабуляру, метод виокремлення та аналізу ключових слів, зв'язок із попереднім фаховим досвідом студента, запам'ятовування нових одиниць чи родинних слів з опорою на «глибину мислення», вживання знайомих лексичних одиниць та сталих виразів в нових комунікативних ситуаціях педагогічної спрямованості.

Друга підгрупа вправ передбачала виконання таких прийомів, як-от: співвіднесення мовних / мовленнєвих засобів із комунікативними ситуаціями педагогічної спрямованості, відтворення комунікативних ситуацій з вивченими мовними / мовленнєвими одиницями, складання власних монологічних фрагментарних висловлювань, навчальних монологів / діалогів педагогічної спрямованості, завершення чи розгор-

тання професійно-спрямованих ситуативних висловлювань, вирішення ситуаційних задач із застосуванням когнітивних стратегій, спрямованих на самостійне контролювання студентом власної навчальної діяльності (планування; постановка цілей; моніторинг; оцінка).

Третя підгрупа вправ передбачала виконання саме проблемно-орієнтованих завдань, згідно з якими студент був активним учасником процесу навчання, і які стимулювали розумову діяльність студентів засобом постановки такого проблемного завдання як, наприклад, проаналізувати надані комунікативні ситуації з певною ціллю, прогнозувати власний виступ згідно з певною комунікативною стратегією, перебувати (розширити, звернути) надані текстові фрагменти, створити новий текст педагогічної спрямованості згідно з комунікативною ситуацією і публічно представити його, трансформувати діалогічний текст в публічний монологічний виступ; обговорити проблему в команді, відстоюючи власну точку зору засобом надання фактологічних аргументів.

Наведемо приклади проблемно-орієнтованих завдань, спрямованих на навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов.

1. *Problem to solve.* You are a 3rd-year student. You would like to change your specialization this year. You believe that changing the major will give you more motivation to study, bring more success to your academic progress and influence your results positively. Discuss the idea with the other fellow-students and with your academic faculty adviser. Is it worth changing? Give pros and cons.

2. *Problem to solve.* You and your friend would like to occupy the same position in a group – to be a group monitor. Discuss with your partner the features a monitor should have, the qualities he should possess, the knowledge he should show. Tell which of you is more likely to be a success as a group monitor basing your speech on your personal features. Present your arguments to the other students. Discuss in a team who will be the best group leader.

3. *Problem to solve.* You are a member of the academic staff. Offer a new subject to introduce into the faculty curriculum. Express your confidence that accepting a new discipline will improve students' level of knowledge in this field. Ground the confidence by pointing out the necessary con-

ditions: taking special qualification courses for the teachers, cooperating with the colleagues who give lectures, manual supplying. Try to overcome the doubts of the other colleagues. Use all necessary strategic tactics.

4. *Problem to solve.* Your uncompromising child has argued with his teacher at school. Being a tolerate and fair mother you intend to speak to him and explain how he should behave. You should find out what the problem was and why the child began to argue. Try to find the way to your child and find the necessary words to know the truth. You should arrive at mutual understanding and the son has to promise to be reserved henceforth.

5. *Problem to solve.* You would like to get a loan from the bank for \$ 15 000 to start a small business. Decide what kind of business is going to be (a private school, a summer camp for teenagers, a translating bureau, English courses). Prepare to explain to the bank manager: your business experience in general, your experience in the field you want to start, the preparation you've already done, what exactly you want to do with the loan, how soon you could pay money back.

Зауважимо, що під час виконання проблемно-орієнтованих завдань більшість мовленнєвих умінь формується комплексно й інтегративно. Вирішення таких завдань сприяє: розвитку критичного мислення майбутніх учителів іноземних мов, тим самим розвиваючи когнітивні здібності педагогів; формуванню іншомовної дискурсивної компетентності, тим самим зумовлюючи досягнення взаєморозуміння з представниками іншої нації; підвищенню мотивації до навчального процесу в педагогічному ВЗО; підвищенню пізнавальної та інтелектуально-творчої активності студентів, самостійності у вирішенні професійних завдань.

Висновки. Викладений в статті матеріал дозволяє дійти таких висновків.

Проблемно-орієнтоване навчання іншомовного усного мовлення майбутніх вчителів іноземних мов визначається як вид навчання, що пов'язаний з: пізнавальною активністю й самостійністю студентів щодо тлумачення, дослідження й аналізу лінгвістичних явищ; сприйманням й здійсненням комунікативних дій монологічного й діалогічного характеру з орієнтацією на когнітивний розвиток студен-

тів; формуванням в свідомості студента мовної й концептуальної картин світу крізь призму іншомовної культури; розвитком творчих здібностей та інтелектуально-креативних якостей студентів.

Видами проблемно-орієнтованих завдань для навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов були такі, що спрямовані на: формування лінгвокомунікативного мінімуму студентів в межах англо-мовного дидактичного дискурсу; розвиток когнітивних здібностей студентів; розвиток умінь аргументації студентів; розвиток творчих здібностей та інтелектуально-креативних якостей студентів та їх мовного чуття; формування дискурсивної компетентності майбутніх вчителів.

Алгоритм методичних дій щодо навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов з урахуванням проблемних завдань передбачав: формування в студентів лінгвокомунікативного мінімуму педагогічної спрямованості (в межах дидактичного дис-

курсу); формування навичок і вмінь сприйняття й здійснення комунікативних дій монологічного і діалогічного характеру з орієнтацією на когнітивний розвиток студентів; формування мовленнєвих і когнітивних вмінь педагогічної спрямованості.

Таким чином, активне використання проблемних завдань у процесі навчання майбутніх учителів іноземних мов іншомовного усного мовлення відкриває нові можливості для інтенсифікації практичної мовної підготовки фахівців, а крім того, допомагає формувати здатність вирішувати проблеми, які виникають на рівні професійного спілкування, що є суттєвим для інтеграції українських фахівців в європейське науково-педагогічне суспільство.

Перспективи подальших розвідок.

В наших наступних роботах представимо моделювання процесу проблемно-орієнтованого навчання іншомовного усного мовлення майбутніх учителів іноземних мов із подальшою апробацією цієї моделі в експериментальній педагогічній практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березнева І. М. Засоби організації проблемно-орієнтованого навчання на заняттях англійської мови у вищих військових навчальних закладах. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реальність та перспективи*. Випуск 72, том 1. 2019. С. 62–66.
2. Боднар С. В. Когнітивний підхід до формування англо-мовної лексичної компетентності студентів економічних спеціальностей. *Наука і освіта*. 2014. №10/CXXVII. С. 34–38.
3. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи. Київ : Знання. 2005. 399 с.
4. Лернер И. Я. Главная функция проблемного обучения. *Вестник высшей школы*. 1976. № 7. С. 16–21.
5. Матюшкин А. М. Классификация проблемных ситуаций. *Вопросы психологии*. 1970. № 5. С. 23–35.
6. Махмутов М. И., Матюшкин А. М. Психолого-педагогические основы и пути развития. *Вестник высшей школы*. 1977. № 2. С. 17–24.
7. Проект закону про особливий статус англійської мови в Україні від 12.08.22. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3549003-urad-rozroblaе-zakonoproekt-sodo-statusu-anglijskoi-movi-v-ukraini.html>
8. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. Київ: МОН. 2020. 71 с.
9. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник. Київ: Академія, 2001. 528 с.
10. Larsson J. Problem-Based Learning: A possible approach to language education? Polonia Institute Jagiellonian University. March, 2001. 10 p.
11. Mohamad T. B. Problem based learning (PBL) in teacher education: A review of the effect of PBL on the pre-service teachers' knowledge and skills. *European Journal of Educational Sciences*. March 2014. Vol.1. No.1. P. 76–87.
12. Okoń W. Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej. Warszawa : Wydawnictwo "Żak", 1995. 423 p.
13. White, H. B. (1996). Dan tries Problem-Based Learning: A case study. In L. Richlin (Ed.). *To Improve the Academy: journal of educational development*. Vol. 15 (1). P. 75–91.

REFERENCES

1. Berezneva, I. (2019). Zasoby orhanizatsiyi problemno-oriyentovanoho navchannya na zanyattiyakh anhliys'koyi movy u vyshchyykh viys'kovyykh navchal'nykh zakladakh [Aspects of organization of problem-oriented learning the English language in Higher Military Establishment]. *Scientific journal of M.Drahomanov Pedagogical University. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects*. No 72 (1). P. 62–66 [in Ukrainian].
2. Bodnar, S. (2015). Kohnityvnyy pidkhid do formuvannya anhlo-movnoyi leksychnoyi kompetentnosti studentiv ekonomichnykh spetsial'nostey [A cognitive approach to the formation of English lexical competence of students of economic specialties]. *Science and education*. No 10/CXXVII. С. 34–38 [in Ukrainian].

3. Kurlyand, Z. N. (2005). Pedagogika vyshchoyi shkoly [Pedagogy of the higher school]. Kyiv: Knowledge. 399 p. [in Ukrainian].
4. Lerner, I. Ya. (1976). Glavnaya funktsiya problemnogo obucheniya [The main function of problem-based learning]. *Higher School Bulletin*. No. 7. P. 16–21 [in Russian].
5. Matyushkin, A. M. (1970). Klassifikatsiya problemnykh situatsiy [Classification of problem situations]. *Questions of Psychology*. No. 5. P. 23–35 [in Russian].
6. Makhmutov, M. I., Matyushkin, A. M. (1977). Psikhologo-pedagogicheskiye osnovy i puti razvitiya. [Psychological and pedagogical foundations and ways of development]. *Bulletin of the higher school*. No. 2. P. 17–24 [in Russian].
7. Proyeckt zakonu pro osoblyvyy status anhliys'koyi movy v Ukrayini 12.08.22 [Draft law on the special status of the English language in Ukraine dated December 8, 2022]. Mode of access: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3549003-urad-rozroblae-zakonoproekt-sodo-statusu-anglijskoi-movi-v-ukraini.html>. [in Ukrainian].
8. Stratehiya rozvytku vyshchoyi osvity v Ukrayini na 2021–2031 roky [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021–2031] (2020). Kyiv: MON. 71 p. [in Ukrainian].
9. Fitsula, M. M. (2001). Pedagogika [Pedagogy]. Kyiv: Akademiia. 528 p. [in Ukrainian].
10. Larsson, J. (2001). Problem-Based Learning: A possible approach to language education? Polonia Institute Jagiellonian University [in English]. 10 p.
11. Mohamad, T. B. (2014). Problem based learning (PBL) in teacher education: A review of the effect of PBL on the pre-service teachers' knowledge and skills. *European Journal of Educational Sciences*. Vol.1 (1). P. 76–87 [in English].
12. Okoń W. Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej [Introduction to general didactics]. Warszawa: Wydawnictwo “Żak”, 1995. 423 p. [in Polish].
13. White, H. B. (1996). Dan tries Problem-Based Learning: A case study. In L. Richlin (Ed.). *To Improve the Academy: journal of educational development*. Vol. 15 (1). P. 75–91 [in English].

S. V. BODNAR

*Ph.D. in Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Foreign Languages,
Odesa Trade and Economic Institute, Odesa, Ukraine
E-mail: sv.bodnar@ukr.net
<http://orcid.org/0000-0002-9890-327X>*

T. V. GLUSHKO

*Ph.D. in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of German
and Oriental Languages and Translation,
International Humanitarian University, Odesa, Ukraine
E-mail: tvglushko79@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-6863-6326>*

SPECIFICS OF PROBLEM-BASED LEARNING IN FOREIGN LANGUAGE TEACHERS' EDUCATION

The article is devoted to the study of the peculiarities of problem-oriented learning in a foreign language teachers' education. The research attention is focused on the analysis of the concept «problem-oriented learning» and the specification of the phenomenon «problem-oriented learning regarding the education of foreign language teachers how to interact in a foreign language». This phenomenon is defined as a type of learning related to: students' cognitive activity and independence regarding interpretation, research and analysis of the linguistic phenomena; perception and implementation of monologic and dialogic interaction with a focus on the students' cognitive development; formation of the linguistic and conceptual pictures of the world through the prism of a foreign culture in the students' minds; development of students' creative abilities and intellectual qualities. The work defines the types of problem-based tasks for training future teachers of foreign languages how to interact orally. The problem-based tasks are aimed at: the formation of students' linguo-communicative vocabulary within the English didactic discourse; development of students' cognitive abilities; development of students' argumentation skills; development of students' creative abilities, intellectual qualities and linguistic sense; formation

of discursive competency of future teachers. An algorithm of methodical actions as to training future teachers of foreign languages how to interact, which involves using the problem-based tasks, was established. It was aimed at: the formation of students' linguo-communicative pedagogical vocabulary (within the didactic discourse); formation of the skills regarding the perception and implementation of monologic and dialogic interaction oriented at the students' cognitive development; formation of speech skills and cognitive skills in connection with pedagogical communication. As a conclusion, it is worth saying that the use of problem-based tasks in the process of training future teachers of foreign languages opens up new opportunities for intensifying the practical language training, helps to form the ability to solve problems that arise during the professional communication in a foreign language. All these factors are essential for the integration of Ukrainian specialists into the European scientific and pedagogical society.

Key words: problem-oriented learning, problem-based tasks, oral speech, methodical actions, future teachers of foreign languages.